

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 3 maj 2005

T 4000-02

KLAGANDE

KF

MOTPART

Trafikförsäkringsföreningen, 802005-9286,

115 87 STOCKHOLM

Ombud: försäkringsjuristen BE, samma adress

SAKEN

Trafikförsäkringsavgift

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätt, avd. 2, dom den 2 oktober 2002 i mål FT 140-02

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom på så sätt att det belopp KF

skall utge till Trafikförsäkringsföreningen bestäms till sextusentvåhundra fem (6.205) kr, jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 17 januari 2002 till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

KF har yrkat att Högsta domstolen skall ogilla käromålet.

Trafikförsäkringsföreningen har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Enligt 2 § första stycket trafikskadelagen (1975:1410) skall trafikförsäkring finnas för motordrivet fordon som är registrerat i vägtrafikregistret och inte är avställt. Saknas trafikförsäkring har enligt 34 § första stycket samma lag Trafikförsäkringsföreningen rätt att ta ut trafikförsäkringsavgift av den försäkringspliktige.

Trafikförsäkringsavgiften bestämdes tidigare på grundval av Finansinspektionens föreskrifter om riskklassindelning. Sedan riskklassindelningen slopats den 1 juli 1995 ändrades bestämmelsen om beräkning av trafikförsäkringsavgift från den 1 juli 1999. Ändringen innebar ett större mått av schablonisering och det konstaterades i förarbetena att den skulle medföra betydligt högre trafikförsäkringsavgifter för många fall. (Prop. 1998/99:42 s. 19 f.) Det framhölls att det nya beräkningssättet i vissa situationer kunde leda till avgifter som var flera gånger högre än den premie som den försumlige försummat att betala. (Jfr beträffande beräk-

ningen av trafikförsäkringsavgiften även Högsta domstolens denna dag meddelade dom i mål T 742-03.)

Enligt 34 § fjärde stycket trafikskadelagen kan domstol sätta ned avgiften om det finns särskilda skäl. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 1977/78:16 s. 51 och 60 f.) uttalas att avgiften kan sättas ned eller helt falla bort om den med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt hård. Som exempel anges dels att den försäkringspliktige på grund av sjukdom inte har kunnat fullgöra sin försäkringsplikt och avgiften avsevärt överstiger vad han faktiskt skulle ha erlagt i försäkringspremier om fordonet varit trafikförsäkrat, dels att den försäkringspliktige har kunnat visa att fordonet har förvarats på ett sådant sätt att det inte har kunnat användas under den aktuella tiden.

Av utredningen framgår att KFs bil tillgreps genom brott den 6 april 2000. Det är vidare upplyst att bilen därefter, sedan den 4 juni 2000, varit omhändertagen av polisen i Ystad samt att den saknat trafikförsäkring från den 29 juli 2000 till den 31 maj 2001, då den avställdes.

Även om bilen inte brukats i trafik är KF skyldig att utge trafikförsäkringsavgift avseende nyssnämnda tid. Frågan i målet är om det föreligger särskilda skäl för jämkning av avgiften.

KF har som skäl för jämkning av trafikförsäkringsavgiften anfört bl.a. följande. Han har inte fått del av alla betalningsanmaningarna, troligen beroende på att han under den aktuella perioden flyttade mellan olika flyktinganläggningar. Dessutom kände han inte till att han var tvungen att ställa av fordonet för att

undgå att betala trafikförsäkringsavgift. Han hade köpt bilen för 3.500 kr och den var efter stölden skadad och inte värd att reparera eller hämta hos polisen i Ystad. Med hänsyn till hans svaga ekonomi och bilens ringa värde är det av Trafikförsäkringen yrkade beloppet fullständigt oskäligt.

Trafikförsäkringsföreningen har anfört bl.a. att trafikförsäkringsavgiften har till syfte att kompensera föreningen för dess administrationskostnader och skadekostnader samt minska andelen oförsäkrade fordon. Systemet med trafikförsäkringsavgift har lett till en successiv minskning av andelen oförsäkrade fordon och för att detta ändamål skall kunna uppnås måste möjligheten till nedsättning av trafikförsäkringsavgiften tillämpas restriktivt. För en restriktiv hållning talar enligt föreningen även det förhållandet att betalningsanmaningar i ärenden angående oförsäkrade fordon utgör en utpräglad och resurskrävande masshantering.

När trafikförsäkringsavgiften infördes förutsattes att avgiftssystemet skulle fungera på ett sådant sätt att den tid för vilken avgift skulle utgå blev så kort som möjligt (jfr prop. 1977/78:16 s. 57 f.). I förevarande fall har emellertid den tid för vilken avgift krävts blivit betydligt längre än som sålunda varit avsett och den långa tiden har i sin tur inneburit att den debiterade avgiften kommit att avsevärt överstiga vad som faktiskt skulle ha erlagts i försäkringspremier om bilen hade varit trafikförsäkrad. Med hänsyn härtill och till att bilen under hela denna tid varit omhändertagen av polisen och således obestriddligen stått obrukad framstår avgiften som oskäligt hård. Särskilda skäl att sätta ned avgiften föreligger därför. Nedsättningen bör ske på sådant sätt att den avgift som KF skall erlagga till Trafikförsäkringsföreningen bestäms till 6.000 kr.

Till beloppet skall läggas 205 kr avseende förfallen obetald trafikförsäkringspremie.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lennander, Victor, Dahllöf, Nyström och Virdesten (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Hedvall